

Regler for avregning og oppgjør av transaksjoner som inngår i Norwegian Interbank Clearing System (NICS)

Fastsatt av styret i NICS Operatørkontor 06.07.2010 etter behandling i Bransjestyre bank og betalingsformidling i Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO) den 05.07.2010. Sist endret 11.3.2016.

1. Formål og hovedtrekk i NICS

NICS er bankenes felles avregningssystem for norske kroner og benyttes av alle banker som deltar i banknæringens felles infrastruktur for betalingsformidling. Banker skal benytte NICS for utveksling av transaksjoner som inngår i banknæringens felles infrastruktur og som påvirker en banks posisjon i Norges Banks Oppgjørssystem (heretter benevnt NBO).

Formålet med disse regler er å klargjøre deltakernes forpliktelser og rettigheter, og gi nærmere bestemmelser, knyttet til avregning av transaksjoner som sendes til NICS, formidling av avregninger til NBO for oppgjør og formidling av oppgjorte transaksjoner til bankene.

NICS Operatørkontor innehar konsesjon for drift av NICS etter lov om betalingssystemer kapittel 2. NICS Operatørkontor har inngått en avtale med leverandør om drift av NICS¹ (heretter benevnt NICS Drift). NICS er meldt til EFTAs overvåkningsorgan ESA etter bestemmelser i lov om betalingssystemer kapittel 4.

NICS foretar avregning på 2 nivåer:

- for Nivå 1 banker, dvs. banker som har sitt oppgjør i NBO
- for Nivå 2 banker, dvs. banker som har oppgjør gjennom en nivå 1 bank

Banker på nivå 1 og nivå 2 er deltagere i NICS og selv ansvarlige for transaksjoner de sender til NICS.

Bankene skal levere transaksjoner fra sine betalingssystemer til alle avregninger, og motta bokføringsgrunnlag fra alle avregninger for oppdatering av kundekonti.

Behandlingen i NICS har tre hovedtrinn:

- a) Mottak og kontroll (validering) av transaksjoner innsendt fra bankene og deres medhjelpere (på vegne av banker)
- b) Danning og oversending av oppgjørsgrunnlag for oppjøret mellom bankene i NBO
- c) Videreformidling av bokføringsgrunnlag til bankene etter at oppgjør er bekreftet

I tillegg skal bankene kunne følge med på sine posisjoner og underliggende transaksjoner gjennom et informasjonsgrensesnitt til NICS (NICS Online).

Transaksjoner kan gjøres opp enkeltvis (NICS Brutto) eller inngå i en multilateral nettoavregning der mange transaksjoner gjøres opp samtidig (NICS Netto). Hvilke

¹ Pt. Nets Norge Infrastruktur AS

transaksjoner som styres til NICS Netto og NICS Brutto bestemmes ut fra forhåndsdefinerte beløpsgrenser og annet som er beskrevet i vedlegg 1.

2. Når transaksjoner er mottatt i NICS og retten til tilbakekall er bortfalt

Tidspunktet for når transaksjoner anses mottatt i NICS er:

BankAxept-transaksjoner anses som mottatt i NICS på det tidspunkt kontobank (kortutstedende bank eller dens fullmektig) har bekreftet at transaksjonen kan gjennomføres (autorisert transaksjonen) jf. Regler om utstedelse og behandling av BankAxept-kort i kontantautomater og i betalingsterminaler på brukersteder² § 18 (Motregning. Tap ved insolvens)

SWIFT-transaksjoner ansees som mottatt i NICS på det tidspunkt transaksjonene gis status ”Avregnet”. Dette skjer når NICS starter beregning av oppgjørsgrunnlag for transaksjonen.

Alle øvrige transaksjoner anses som Mottatt i NICS på det tidspunkt transaksjonene er validert av NICS, jf punkt 1 bokstav a.

Deltager kan ikke tilbakekalle transaksjoner innsendt til NICS etter at disse anses som mottatt i NICS.

3. Vedlegg

Følgende vedlegg inngår i disse regler:

Vedlegg 1: Driftsmønster for NICS – samordnet med relevante elementer i driftsmønsteret for NBO

Vedlegg 2: Tidsfrister for avvikshåndtering ved manglende dekning

Vedlegg 3: Kriterier og prosedyrer ved anmodning fra bank om utsettelse av innleveringsfrist til NICS Netto

Vedlegg 4: Kriterier og prosedyrer ved anmodning fra bank om utvidet innleveringsfrist for Swift Brutto

Vedlegg 5: Sanksjoner ved avvikssituasjoner

4 NICS Netto – normalsituasjon

Driftsmønsteret for NICS, i kombinasjon med driftsmønsteret for NBO, er bestemmende for når en transaksjon mottatt i NICS avregnes, gjøres opp og videreformidles til bankene. Vedlegg 1 viser for NICS Netto dette driftsmønsteret i en normalsituasjon.

Avregning av transaksjoner som inngår i NICS Netto gir en multilateral nettoposisjon pr bank. Posisjonene for nivå 1 banker oversendes samlet til NBO, der posisjonene enten posteres (gjøres opp) samlet eller avvises samlet.

² Heretter benevnt ”BankAxept-reglene”

Bankene skal ha dekning for sin posisjon i NBO på de oppgjørstidspunkter som framgår av vedlegg 1. Om bank ikke har dekning iverksettes tiltak etter bestemmelsene i punkt 5.

5 NICS Netto – avvikshåndtering ved manglende dekning

Deltager som ikke har dekning for sin posisjon i NICS Netto når denne overføres til NBO for oppgjør vil forsinke oppgjøret og transaksjonsutvekslingen for alle banker. Det vil derfor iverksettes tiltak overfor banken i henhold til eskaleringstrinn 1-5 nedenfor, og innen de frister som framgår av vedlegg 2. Videre vil det bli sanksjonert overfor banken i tråd med bestemmelsene i vedlegg 4.

5.1 Varsel til bank (eskaleringstrinn 1)

På tidspunkter angitt i Norges Banks driftsmønster for NBO vil Norges Bank, etter avtale med NICS Operatørkontor, varsle NICS Drift om bank som mangler dekning. NICS Drift skal da straks varsle banken om at den mangler dekning, jf vedlegg 2.

Videre skal NICS Drift informere alle banker om at NICS Netto ligger i kø i NBO pga manglende dekning. Slik informasjon skal ikke navngi bank som mangler dekning.

5.2 Midlertidig Sperret (eskaleringstrinn 2)

Når Norges Bank avviser en NICS Netto pga manglende dekning skal NICS Drift gi bank som manglet dekning status Midlertidig Sperret. At en bank får status Midlertidig Sperret innebærer:

- For den NICS Netto som ble avvist skal NICS danne og oversende et nytt oppgjørsgrunnlag uten transaksjoner til/fra bank med status Midlertidig Sperret
- NICS skal ikke danne nye oppgjørsgrunnlag der transaksjoner til/fra bank med status Midlertidig Sperret inngår
- NICS Drift informerer alle banker om bank som er satt til status Midlertidig Sperret

Hvis banken som sperres er oppgjørsbank for andre banker, vil også de underliggende banker behandles i NICS som Midlertidig Sperret. Disse underliggende banker vil ikke omfattes av sanksjonene i vedlegg 4.

5.3 Redegjørelse fra bank (eskaleringstrinn 3)

Innen tidspunkter angitt i vedlegg 2 skal banken med status Midlertidig Sperret gi NICS Operatørkontor en skriftlig redegjørelse av sin situasjon. I denne redegjørelsen skal banken eksplisitt opplyse om den, etter bankens egen vurdering, har en finansiell stilling som innebærer at den kan delta videre i NICS på normale vilkår.

5.4 Sperre av BankAxept-kort (eskaleringstrinn 4)

Innen tidspunkter angitt i vedlegg 2 skal NICS Operatørkontor beslutte om BankAxept-kort utstedt av bank med status Midlertidig Sperret skal sperres for bruk i BankAxept-systemet. NICS Operatørkontor skal beslutte slik sperring dersom aktuell bank i sin redegjørelse til NICS Operatørkontor etter punkt 5.3 ikke eksplisitt har opplyst at den, etter bankens egen vurdering, har en finansiell stilling som innebærer at den kan delta videre i NICS på normale

vilkår.

Når NICS Operatørkontor beslutter at bank med status Midlertidig Sperret også skal sperres for bruk av sine utstedte BankAxept skal NICS Operatørkontor varsle banken og instruere NICS Drift om å:

- følge opp at fellesfunksjon etter BankAxept-reglens § 16 avviser alle autorisasjonsforespørsler fra BankAxept-kort utstedt av gitt bank
- informere alle banker om at det sperres for bruk av BankAxept-kort utstedt gitt bank
- distribuere nye versjoner av Baltustabeller der gitt bank ikke inngår

Den enkelte bank må selv sørge for å sperre for uttak fra kontantautomater med BankAxept-kort utstedt av gitt bank.

5.5 Offentlig Administrasjon (eskaleringsstrinn 5)

Når en bank settes under Offentlig Administrasjon skal NICS Operatørkontor instruere NICS Drift om å gi banken status "Offentlig Administrasjon". Banken er da ikke lenger deltager i NICS. NICS Drift skal på dette grunnlag avvise alle uoppgjorte transaksjoner til/fra banken, med unntak av BankAxept-transaksjoner som er legitime etter BankAxept-reglens § 18.

5.6 Oppgjørsbank i offentlig administrasjon – konsekvenser for nivå 2 banker

Hvis bank under Offentlig Administrasjon har vært oppgjørsbank for andre banker, skal underliggende banker oppgi en ny oppgjørsbank til NICS Drift. Nivå 2 banker kan på forhånd oppgi til NICS Drift en alternativ oppgjørsbank som skal benyttes. Ny oppgjørsbank skal overfor NICS Drift bekrefte at den påtar seg å være oppgjørsbank (ved forhåndsmelding – alternativ oppgjørsbank) for respektive nivå 2 bank.

Inntil underliggende bank får etablert en ny oppgjørsbank, vil bank som har hatt sitt oppgjør i bank med status "Offentlig Administrasjon" behandles i NICS som Midlertidig Sperret.

Om underliggende bank innen to bankdøgn ikke har fått etablert ny oppgjørsbank, vil NICS Operatørkontor instruere NICS Drift om å gjennomføre tiltak beskrevet under punkt 5.4 for å sperre for bruk av BankAxept-kort utstedt av banken. Denne sperren vil bli opphevet når banken har fått etablert ny oppgjørsbank.

Om underliggende bank innen fjorten dager ikke har fått etablert ny oppgjørsbank skal NICS Operatørkontor instruere NICS Drift til å avvise alle transaksjoner som gjelder banken, med unntak for korttransaksjoner etter BankAxept-reglene. Banken vil da bli behandlet i NICS som med status "Offentlig Administrasjon". NICS Operatørkontor skal kontakte gitt bank og avtale hvordan oppgjøret for uoppgjorte BankAxept-transaksjoner skal skje.

6 NICS Brutto – normalsituasjon

Driftsmønsteret for NICS, i kombinasjon med driftsmønsteret for NBO, er bestemmende for når en transaksjon mottatt i NICS avregnes, gjøres opp og videreformidles til bankene. Vedlegg 1 viser for NICS Netto dette driftsmønsteret i en normalsituasjon.

NBO kan etter mottak av oppgjørsgrunnlag for en bruttotransaksjon, respondere på to måter:

- NBO kvitterer at oppgjør av bruttotransaksjonen er gjennomført. NICS skal da videreformidle bokføringsgrunnlag innen fristene i vedlegg 2.
- NBO kvitterer at oppgjør av bruttotransaksjonen er avvist. For videre behandling i dette tilfellet vises til punkt 7.

7 NICS Brutto – avvikshåndtering ved manglende dekning

Fristen for gjennomføring av oppgjør av bruttotransaksjoner mottatt i NBO fremgår av Norges Banks driftsmønster. Umiddelbart etter at NBO har avvist en bruttotransaksjon, skal NICS dokumentere overfor transaksjonsbank at transaksjonen er avvist.

Siden manglende dekning for en bruttotransaksjon ikke påvirker andre transaksjoner, skal manglende dekning for bruttotransaksjoner ikke utløse eskaleringstiltak som beskrevet i punkt 5. Likevel vil to av tiltakene i punkt 5 også påvirke behandlingen av bruttotransaksjoner. Dette gjelder:

Midlertidig Sperret. Så lenge en bank har status Midlertidig Sperret, skal NICS ikke sende oppgjørsgrunnlag for bruttotransaksjoner til/fra gitt bank til NBO.

Offentlig Administrasjon. Hvis en bank får status Offentlig Administrasjon, skal NICS avvise alle uoppgjorte bruttotransaksjoner til/fra gitt bank.

8 Oppheving av Midlertidig Sperret

NICS Operatorkontor beslutter om status Midlertidig Sperret skal oppheves og banken igjen gis normal status i NICS. NICS Operatørkontor skal beslutte opphevelse av Midlertidig Sperret dersom banken i skriftlig redegjørelse til NICS Operatørkontor eksplisitt opplyser at den, etter bankens egen vurdering, har en finansiell stilling som innebærer at den kan delta videre i NICS på normale vilkår.

Når NICS Operatør beslutter opphevelse av Midlertidig Sperret skal Operatørkontoret straks informere banken om dette og instruere NICS Drift om å la banken delta i NICS på normale vilkår. For transaksjoner som ble holdt tilbake i NICS mens banken var Midlertidig Sperret skal NICS Drift på dette grunnlag:

- Straks oversende oppgjørsgrunnlag til NBO for alle tilbakeholdte bruttotransaksjoner
- I førstkommande NICS Netto medta alle øvrige mottatte transaksjoner
- Informere alle banker om at gitt bank ikke lenger har status Midlertidig Sperret

9 Oppheving av Sperre av BankAxept-kort

Ved opphevelse av Midlertidig Sperret opphever NICS Operatørkontor også eventuell sperre for BankAxept-kort etter punkt 5.4, med mindre banken selv skriftlig eksplisitt ber NICS Operatørkontor om at BankAxept-kort den har utstedt fortsatt skal være sperret.

Når NICS Operatørkontor opphever midlertidig sperre skal Operatørkontoret straks informere aktuell bank og instruere NICS Drift om å:

- følge opp at fellesfunksjonen etter BankAxept-reglens § 16 igjen åpner for formidling av autorisasjonsforespørsler fra BankAxept-kort utstedt av gitt bank
- informere alle banker om at BankAxept-kort utstedt av gitt bank igjen kan benyttes
- distribuere nye versjoner av Baltustabeller der banken igjen inngår

Den enkelte bank skal på dette grunnlag åpne kontantautomater for bruk av BankAxept-kort utstedt av gitt bank.

10 Bankens generelle plikt til å informere NICS Operatørkontor/NICS Drift

Den enkelte bank plikter å skriftlig underrette NICS Operatørkontor straks den blir klar over at banken ikke kan gjøre opp de posisjoner som følger av sin deltagelse i NICS. I slike tilfelle skal NICS Operatørkontor beslutte Midlertidig Sperret og sperre av BankAxept-kort for bank som har gitt slik underretning.

Den enkelte bank plikter også å skriftlig underrette NICS Drift straks den blir klar over operasjonelle/driftsmessige problemer som innebærer at den ikke kan sende eller ta i mot transaksjoner til/fra NICS på normal måte.

11 Bemanning i bankene

Banker på nivå 1, som kan sende og motta SWIFT-transaksjoner til/fra NICS, skal være bemannet i det tidsrom Norges Bank har bemanning til sitt oppgjørssystem (NBO), pt fra kl 07.00 til Norges Bank fortar stenging av NBO. Bemanningen i disse nivå 1 banker skal kunne utføre de operasjoner som er relevante i interbankmarkedet, både via NICS og direkte mot NBO, for å utøve kortsiktige likviditetsforretninger mellom bankene.

Banker på nivå 1 som ikke deltar i utveksling av SWIFT-transaksjoner via NICS, skal være bemannet i tidsrommet fra Norges Bank bemanner NBO om morgenen, pt kl 07.00 og frem til alle NICS Netto er postert i NBO.

12 Driftsavvik i bank, NICS eller NBO

Ved driftsavvik i bank, kan bank anmode om utsettelse av innleveringsfrist til Sluttavregningen. Kriterier og prosedyrer for dette er beskrevet i vedlegg 3.

Ved driftsavvik i NICS eller NBO kan NICS Operatørkontor beslutte å forskyve innleveringsfrister for påfølgende avregninger. Operatørkontoret skal informere Norges Bank og bankene om slik beslutning. Om forskyvningen kan ha konsekvenser for åpningstid i NBO må Operatørkontorets beslutning ha tilslutning fra Norges Bank. Sanksjoner beskrevet i vedlegg 4 kommer ikke til anvendelse ved utsettelse av innleveringsfrister som følge av driftsavvik i NICS eller NBO.

13 Kontaktpunkter

Den enkelte bank plikter til enhver tid å gi NICS Operatørkontor oppdaterte kontaktpunkter i banken som er relevant i forbindelse med avvikshåndtering.

NICS Operatørkontor plikter til en hver tid å ha en oppdatert oversikt over kontaktpunkter i bankene, og skal gi denne oversikten til NICS Drift og Norges Bank.

NICS Operatørkontor skal informere bankene om kontaktpunkter i NICS Operatørkontor.

14 Taushetsplikt

Utover det som er nødvendig for å oppfylle plikter i tråd med disse regler, har medarbeidere i NICS Operatørkontor og NICS Drift taushetsplikt om forhold som vedrører den enkelte bank.

15 Endringer

Styret i NICS Operatørkontor kan beslutte endringer i disse regler etter behandling i Bransjestyre bank og betalingsformidling i Finansnæringens Fellesorganisasjon.

Endringer som følge av pålegg fra Norges Bank kan besluttes av styret i NICS Operatørkontor uten forutgående behandling i Bransjestyre bank og betalingsformidling i FNO. I slike tilfeller skal foretatte endringer i ettertid fremlegges for Bransjestyre bank og betalingsformidling i FNO.

Bestemmelser om endring i vedleggene fremgår i det enkelte vedlegg.

Ved endringer i reglene eller vedlegg til reglene skal NICS Operatørkontor varsle bankene skriftlig 1 måned før endringene trer i kraft. Varslingen kan skje med kortere frist hvis endringer er påkrevet etter pålegg fra Norges Bank.

16 Ikrafttredelse

Disse regler trer i kraft fra og med oppgjørsdøgnet 24.09.2010.

17 Opphør av andre regler

Ved ikrafttredelse av disse regler opphører:

- Regler for avregning av transaksjoner som inngår i masseavregningen i Norwegian Interbank Clearing System (NICS),
- Retningslinjer for koordinert transaksjonsutveksling,
- Regler for når transaksjoner anses mottatt i NICS og når retten til å tilbakekalle transaksjoner er bortfalt